YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

9 päivänä helmikuuta 2006 *

Yhdistetyissä asioissa C-23/04–C-25/04,

joissa on kyse EY 234 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Dioikitiko Protodikeio Athinon (Kreikka) on esittänyt 30.9.2003 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 26.1.2004, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Sfakianakis AEVE

vastaan

Elliniko Dimosio,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari), P. Kūris ja G. Arestis,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 8.9.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Sfakianakis AEVE, edustajinaan dikigoros S. Maratos ja dikigoros G. Katrinakis,

— Kreikan hallitus, asiamiehinään M. Apessos ja I. Bakopoulos sekä M. Tassopoulou, sittemmin nämä kaksi viimeksi mainittua ja S. Spyropoulos,

— Unkarin hallitus, asiamiehinään A. Müller ja T. Számadó,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään X. Lewis ja M. Konstantinidis,

kuultuaan julkisasiamiehen 20.10.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat yhdeltä puolen Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä toiselta puolen Unkarin tasavallan välisestä assosioinnista tehdyn Eurooppa-sopimuksen, joka hyväksyttiin 13.12.1993 tehdyllä neuvoston ja komission päätöksellä (EYVL L 347, s. 1; jäljempänä assosiaatiosopimus), ja erityisesti tämän sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4 olevan 31 artiklan 2 kohdan ja 32 artiklan, sellaisena kuin kyseinen pöytäkirja on muutettuna Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Unkarin tasavallan välisen assosiointineuvoston 28.12.1996 tekemällä päätöksellä N:o 3/96 (EYVL 1997, L 92, s. 1; jäljempänä pöytäkirja), tulkintaa sekä yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1; jäljempänä yhteisön tullikoodeksi) 220 artiklan 2 kohdan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joissa vastakkain ovat Sfakianakis AEVE (jäljempänä Sfakianakis) ja Elliniko Dimosio (Kreikan valtio) ja joissa on kyse lisäveroista, joista päätettiin kyseisen yhtiön Kreikkaan tuomien ajoneuvojen alkuperää koskevan jälkitarkastuksen jälkeen.

Asiaa koskevat yhteisön oikeussäännöt

3 Pöytäkirjan 16 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

"1. Yhteisön alkuperätuotteet saavat Unkariin tuotaessa ja Unkarin alkuperätuotteet saavat yhteisöön tuotaessa sopimuksen mukaiset etuudet, jos niistä esitetään joko:

a) — — EUR.1-tavaratodistus — —

— —"

4 Kyseisen pöytäkirjan 17 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Viejämaan tulliviranomaiset antavat EUR.1-tavaratodistuksen viejän tai tämän valtuuttaman edustajan viejän vastuulla tekemästä kirjallisesta hakemuksesta.

— —

5. Tavaratodistuksen antavien tulliviranomaisten on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet tuotteiden alkuperäaseman ja tämän pöytäkirjan muiden vaatimusten täyttymisen tarkastamiseksi. Tätä tarkoitusta varten ne voivat vaatia mitä tahansa todistusaineistoa ja tarkastaa viejän tilejä tai tehdä muita tarpeellisina pitämiään tarkastuksia.

— —"

5 Kyseisen pöytäkirjan 31 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Sen varmistamiseksi, että tätä pöytäkirjaa sovelletaan oikein, yhteisö ja Unkari avustavat toisiaan toimivaltaisten tullihallintojen välityksellä tarkastaessaan EUR.1-tavaratodistusten ja kauppalaskuilmoitusten aitoutta sekä näissä asiakirjoissa annettujen tietojen oikeellisuutta."

6 Lisäksi pöytäkirjan 32 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Alkuperäselvityksen jälkitarkastus suoritetaan pistokokein tai aina kun tuojamaan tulliviranomaisilla on aihetta epäillä tällaisten asiakirjojen aitoutta, tuotteiden alkuperäasemaa tai muiden tässä pöytäkirjassa määrättyjen vaatimusten täyttymistä.

— —

3. Tarkastuksen suorittavat viejämaan tulliviranomaiset. Tätä varten niillä on oikeus vaatia todistusaineistoa ja tarkastaa viejän tilejä tai tehdä muita tarpeelliseksi katsomiaan tarkastuksia.

4. Jos tuojamaan tulliviranomaiset päättävät lykätä etuuskohtelun myöntämistä kyseisille tuotteille siihen asti, kun tarkastuksen tulokset on saatu, ne voivat luovuttaa tuotteet tuojalle, jos tarpeellisiksi katsotut varmuustoimenpiteet toteutetaan.

5. Tarkastuksen tulokset ilmoitetaan tarkastusta pyytäneille tulliviranomaisille niin pian kuin mahdollista. Näistä tuloksista on käytävä selvästi ilmi, ovatko asiakirjat aitoja ja voidaanko kyseisiä tuotteita pitää yhteisön, Unkarin tai jonkin muun 4 artiklassa tarkoitetun maan alkuperätuotteina ja täyttävätkö ne tämän pöytäkirjan muut vaatimukset.

6. Jos epäilyyn aihetta antaneessa tapauksessa vastausta ei ole saatu kymmenen kuukauden kuluessa tarkastuspyynnön päivämäärästä tai saadussa vastauksessa ei ole riittävästi tietoja sen ratkaisemiseksi, ovatko kyseiset asiakirjat aitoja tai mikä on tavaroiden tosiasiallinen alkuperä, tarkastamista pyytäneet tulliviranomaiset epäävät etuuskohtelun myöntämisen, paitsi poikkeuksellisissa olosuhteissa."

7 Pöytäkirjan 33 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Jos 32 artiklassa määrätyistä tarkastusmenettelyistä syntyy riitaisuus, jota tarkastusta pyytävät ja sen suorittamisesta vastuussa olevat tulliviranomaiset eivät pysty keskenään sopimaan, tai jos syntyy kysymys tämän pöytäkirjan tulkinnasta, asia saatetaan assosiointikomitean ratkaistavaksi.

— —"

8 Yhteisön tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan sanamuoto on seuraava:

"Lukuun ottamatta 217 artiklan 1 kohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa tarkoitettuja tapauksia tileihin kirjaaminen ei tapahdu jälkikäteen, jos:

— —

b) lain mukaan kannettavien tullien määrät ovat jääneet kirjaamatta tileihin tulliviranomaisten erehdyksen vuoksi, jota osaltaan vilpittömässä mielessä toiminut ja kaikkia voimassa olevia tulli-ilmoitusta koskevia säännöksiä noudattanut velan maksamisesta vastuussa ollut ei ole voinut kohtuudella havaita;

— —."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

9 Sfakianakis, joka yksinoikeudella edustaa Kreikassa japanilaista autonvalmistajaa Suzuki Motor Corporationia, toi vuonna 1995 Unkarista joukon Suzuki-merkkisiä ajoneuvoja. Tuonti suoritettiin assosiaatiosopimuksella käyttöön otetussa tullietuusmenettelyssä (jäljempänä etuusmenettely), koska esitettiin EUR.1-tavaratodistuksia, joiden mukaan tuotteet olivat alkuperältään unkarilaisia. Näin ollen pääasian kantajaan sovellettiin kyseisen järjestelmän säännöksiä.

10 Unkarin toimivaltaiset viranomaiset tekivät Euroopan yhteisöjen komission petostentorjunnan koordinointiyksikön (UCLAF) pyynnöstä vuosina 1996–1998 jälkitarkastuksen unkarilaisessa tuotantoyrityksessä Magyar Suzuki Corporationissa tämän yhtiön niiden ajoneuvojen alkuperän ja arvon tarkistamiseksi, jotka oli tuotu yhteisöön 31.12.1994–31.12.1997 tulleitta ja unkarilaisia EUR.1-tavaratodistuksia käyttäen. Tässä tarkastuksessa UCLAF pyysi Kreikan toimivaltaisia viranomaisia toimittamaan sille kaikki alkuperätodistukset sekä vastaavat tuontilaskut, jotka koskivat Suzuki-merkkisten autojen tuontia Unkarista kyseisinä vuosina.

11 Yhteistyössä yhteisön valtuuskunnan kanssa tehdyn kyseisen tarkastuksen jälkeen Unkarin toimivaltaiset viranomaiset ilmoittivat tarkastuksen tulokset Kreikan tulliviranomaisille 3.11.1998 päivätyllä kirjeellä. Kirjeen liitteenä oli luettelo kaikista niistä asiakirjoista, jotka Kreikan viranomaiset olivat toimittaneet jälkitarkastusta varten. Luettelo oli kolmiosainen. Ensimmäinen osa sisälsi kaikkien niiden ajoneuvojen tunnistetiedot, joiden sekä valmistaja että unkarilaiset tarkastusviranomaiset olivat vahvistaneet olevan Unkarin alkuperätuotteita; toisessa osassa lueteltiin ajoneuvot, joilla kyseiset viranomaiset olivat vahvistaneet olevan ulkomaisen alkuperän, jonka valmistaja on nimenomaisesti myöntänyt; kolmas osa koski ajoneuvoja, joiden asema oli ollut oikeudenkäynnin kohteena. Siltä osin kuin kyse on tästä kolmannesta osasta, jossa mainittiin ajoneuvot, joita koskevan lisäveron kantamisesta on kyse ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa, Unkarin tarkastusviranomaiset totesivat, että he eivät voi toimittaa vireille pantujen oikeudenkäyntien tuloksia koskevia tietoja ennen kuin kyseiset oikeudenkäynnit saadaan päätökseen; nämä samat viranomaiset pyysivät Kreikan toimivaltaisia viranomaisia olemaan kärsivällisiä ja lykkäämään kansallisessa tuomioistuimessa kyseessä olevien tullien kantamista. Lisäksi Unkarin viranomaiset ilmoittivat Kreikan viranomaisille, että EUR.1-tavaratodistukset, jotka koskivat yksinomaan ajoneuvoja, jotka eivät olleet kotimaista alkuperää, oli jo peruutettu.

12 Lisäksi Kreikan viranomaiset saivat UCLAFilta luetteloita, joissa mainittiin kaikki tuontitapahtumat, jotka koskivat Unkarista Kreikkaan tuotuja autoja, ja joissa ilmoitettiin tuontitapahtumat, joihin oli virheellisesti sovellettu etuusmenettelyä.

13 Koska UCLAFin toimittamien luetteloiden mukaan pääasioissa kyseessä olevat ajoneuvot eivät täyttäneet etuusmenettelyn soveltamisedellytyksiä, Kreikan viranomaiset kantoivat ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa kyseessä olevalla toimella lisää tuontitulleja, sovelsivat näitä tulleja vastaavaa arvonlisäveroa sekä kantoivat Kreikan tullikoodeksin 33 §:ssä tarkoitetun veronkorotuksen.

14 Unkarilainen tuomioistuin, jonka puoleen kyseisten ajoneuvojen valmistaja oli kääntynyt, kuitenkin lopullisesti kumosi päätökset, jotka Unkarin tulliviranomaiset olivat tehneet maasta vietyjen ajoneuvojen alkuperää koskevan jälkitarkastuksen yhteydessä, ja määräsi nämä samat viranomaiset aloittamaan EUR.1-tavaratodistusten tarkastusmenettelyn uudelleen niin, että ne noudattavat annettuja tuomioita.

15 Toimivaltaiset unkarilaiset viranomaiset ilmoittivat 26.7.1999 päivätyllä kirjeellä Kreikan tullihallitukselle näistä muutoksista ja lähettivät sille liitteen, jossa mainittiin ajoneuvot, joiden osalta EUR.1-tavaratodistusten antamisen oli lopulta katsottu olevan lainvastaista, sekä toisen liitteen, jossa lueteltiin ajoneuvot, joiden osalta kyseiset todistukset oli annettu lainmukaisesti ja joiden joukossa oli pääasian kantajan ajoneuvot. Saatuaan nämä tiedot pääasioiden vastaaja ei kuitenkaan tehnyt uutta päätöstä.

16 Sfakianakis on tehnyt ennakkoratkaisupyynnön esittäneeseen tuomioistuimeen kolme valitusta, joissa se vaatii Kreikan viranomaisten tekemän lisäverotuspäätöksen kumoamista. Valituksia käsitellessään Dioikitiko Protodikeio Athinon (Ateenan hallintoasioita ensimmäisenä oikeusasteena käsittelevä tuomioistuin) on päättänyt lykätä asioiden käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko tuojajäsenvaltion tulliviranomaisten otettava — — pöytäkirjan — — 31 artiklan 2 kohdassa asetetun keskinäistä avunantoa koskevan velvollisuuden perusteella huomioon unkarilaisten tuomioistuinten tuomiot, jotka koskevat viejämaan viranomaisten EUR.1-vientitodistusten oikeellisuuden osalta toteuttamien tarkastusten pätevyyttä, kun

— Unkarin viranomaiset olivat virallisesti ilmoittaneet tuojamaan tulliviranomaisille sen tarkastuksen tuloksista, joka oli alun perin toteutettu tiettyjen vientitodistusten virheellisyyden tutkimiseksi, korostaen kuitenkin sitä, että tarkastuksen pätevyys oli unkarilaisissa tuomioistuimissa vireillä olevien oikeudenkäyntien kohteena ja

— Unkarin viranomaiset ovat virallisesti ilmoittaneet tuojamaan tulliviranomaisille näiden oikeudenkäyntien tuloksista eli edellä mainittujen tuomioistuinten tuomioista, joissa tietyt EUR.1-todistukset on lopulta todettu oikeiksi?

2) Merkitseekö — — pöytäkirjan — — 32 artikla, että tuojajäsenvaltion tulliviranomaisten on otettava huomioon viejämaan tuomioistuinten antamat tuomiot, joilla kumotaan Unkarin viranomaisten viennin jälkeen määräämien ja toteuttamien tarkastusten tulokset, kun

— tuojamaan viranomaisille on virallisesti ilmoitettu sekä asioiden vireilläolosta unkarilaisissa tuomioistuimissa että näiden oikeudenkäyntien tuloksista ja

— ne eivät missään vaiheessa olleet itse pyytäneet tarkastuksen suorittamista?

3) Jos johonkin edellä esitetyistä kysymyksistä vastataan myöntävästi, onko — — assosiaatiosopimuksessa asetetun tulleja koskevan kiellon tehokkaan vaikutuksen varmistamiseksi edellä mainittuja yhteisön oikeussääntöjä tulkittava niin, että niiden mukaan tuojamaan kansalliset viranomaiset eivät saa tehdä

hallinnollisia päätöksiä lisätullien, verojen ja veronkorotusten määräämisestä sen jälkeen, kun Unkarin viranomaiset ovat ilmoittaneet suorittamansa tarkastuksen tuloksista mutta ennen kuin tuomioiden, joilla nämä tarkastuksen tulokset on kumottu, sisältö on annettu tiedoksi, kun otetaan huomioon, että annetut EUR.1-todistukset olivat lopulta oikeita?

4) Vaikuttaako edellisiin kysymyksiin annettavaan vastaukseen se, etteivät Kreikan eivätkä Unkarin tulliviranomaiset ole pyytäneet, että pöytäkirjan — — 33 artiklassa tarkoitettu assosiointikomitea kutsuttaisiin koolle, jotta se ratkaisisi asian, mikä viittaa siihen, ettei kumpikaan näistä viranomaisista katsonut, että unkarilaisten tuomioistuinten antamista tuomioista syntyisi niiden välille sellainen riitaisuus, joka olisi saatettava tämän komitean ratkaistavaksi?

5) Jos edellä oleviin kysymyksiin vastataan kieltävästi, jolloin Kreikan tulliviranomaiset eivät siis ole rikkoneet edellä mainittuja yhteisön oikeussääntöjä määrätessään lisätullit, arvonlisäveron ja veronkorotuksen, kysytään toissijaisesti, voidaanko katsoa, ettei yhteisön tullikoodeksin 220 artiklan 2 kohdan mukaan ole sallittua, että tullit kirjataan jälkikäteen maahantuojan maksettaviksi, kun on kyse joko tuojamaan tai viejämaan tulliviranomaisten omasta erehdyksestä ja kun otetaan erityisesti huomioon, että viejämaan tulliviranomaisilla oli käytettävissään kaikki maasta vietävien ajoneuvojen alkuperää koskevat tosiseikat, joiden perusteella EUR.1-todistusta ei olisi pitänyt antaa, jolloin tuojamaan viranomaiset olisivat pystyneet alun perin kirjaamaan tileihin lain mukaan kannettavat tullit?"

Ennakkoratkaisukysymysten arviointi

Kaksi ensimmäistä kysymystä

17 Kahdella ensimmäisellä kysymyksellään, joita on paikallaan tarkastella yhdessä, kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko assosiaatiosopimusta ja pöytäkirjan

31 artiklan 2 kohtaa ja 32 artiklaa tulkittava siten, että tuojamaan tulliviranomaisten velvollisuutena on ottaa huomioon viejämaan tuomioistuinten tuomiot, jotka on annettu viejämaan tulliviranomaisten suorittaman tavaratodistusten pätevyyttä koskevan tarkastuksen tuloksista tehtyjen valitusten perusteella, kun otetaan huomioon, että näille tuojamaan viranomaisille on ilmoitettu valitusten tekemisestä sekä kyseisten tuomioiden sisällöstä ja kun nämä tuojamaan viranomaiset eivät itse ole esittäneet tarkastuspyyntöä.

18 Huomautuksissaan pääasian kantaja, Unkarin hallitus ja komissio esittävät, että tuojamaan tulliviranomaisten on otettava huomioon viejämaan lopullinen kanta, vaikka tämä kanta olisi tulosta täytäntöönpanovaltaa ja tuomiovaltaa käyttävien elinten samanaikaisesta toiminnasta, ja niiden on otettava se huomioon varsinkin silloin, kun viejämaan viranomaiset ovat antaneet tietoja vireillä olevista oikeudenkäynneistä. Pääasian kantaja, Unkarin hallitus ja komissio vetoavat tältä osin pöytäkirjalla käyttöön otettua hallinnollista yhteistyötä koskevaan järjestelmään, joka perustuu periaatteeseen, jonka mukaan viejämaan tulliviranomaisilla on yleinen ja yksinomainen toimivalta arvioida etuusmenettelyn soveltamiseksi tuotteiden alkuperäasemaa.

19 Kreikan hallitus sen sijaan esittää, että juuri viejämaan tulliviranomaiset eikä tuomiovaltaa käyttävä viranomainen ovat toimivaltaisia tarkastamaan jälkikäteen alkuperätodistuksia. Tästä lähtökohdasta ja ottaen huomioon vaatimus siitä, että tarkastus on saatettava loppuun mahdollisimman nopeasti, on Kreikan hallituksen mukaan perusteltua, että pääasioissa unkarilainen viranomainen on peruuttanut EUR.1-tavaratodistukset päätöksillä, jotka ovat tulleet lopullisiksi. Tällaisessa tapauksessa mikään pöytäkirjassa ei Kreikan hallituksen mukaan velvoita tuojamaan tulliviranomaisia toteamaan tarkastuksen tulosten paikkansapitävyyttä tai tavaroiden tosiasiallista alkuperää eikä varsinkaan odottamaan sellaisen oikeudenkäynnin päättymistä, jonka tulos ei koskisi hallinnollista yhteistyötä koskevia pöytäkirjan määräyksiä.

20 Kreikan hallituksen näin esittämää kantaa ei kuitenkaan voida hyväksyä.

21 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 31 kohdassa, pöytäkirjassa määrätty hallinnollisen yhteistyön järjestelmä perustuu samanaikaisesti sekä tehtävienjakoon että keskinäiseen luottamukseen kyseessä olevan jäsenvaltion viranomaisten ja Unkarin tasavallan viranomaisten välillä.

22 Tämän tehtävienjaon osalta pöytäkirjassa annetaan Unkarista peräisin olevien tuotteiden alkuperäaseman tarkastamista koskevat valtuudet kyseisen valtion tulliviranomaisille. Niinpä pöytäkirjan 17 artiklan 4 ja 5 kohdassa velvoitetaan EUR.1-todistukset antavat tulliviranomaiset toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet tuotteiden alkuperäaseman tarkastamiseksi. Lisäksi tämän saman pöytäkirjan 32 artiklan 3 kohdan mukaan alkuperäselvityksen jälkitarkastuksen suorittavat viejämaan tulliviranomaiset, joilla on tätä varten oikeus vaatia todistusaineistoa ja tehdä kaikki tarpeelliseksi katsomansa tarkastukset.

23 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut niiden pöytäkirjojen osalta, jotka koskevat käsitteen "alkuperätuotteet" määrittelyä ja pöytäkirjassa määrättyjä hallinnollista yhteistyötä koskevia menetelmiä vastaavia menetelmiä, tällainen tehtävienjako on perusteltua sen vuoksi, että viejämaan viranomaiset ovat parhaimmassa asemassa tarkastamaan suoraan tosiseikat, joista asianomaisen tuotteen alkuperä riippuu. Tämä järjestelmä voi siis toimia vain silloin, kun tuojamaan tulliviranomainen tunnustaa viejämaan viranomaisten lainmukaisesti tekemät arvioinnit (ks. vastaavasti asia 218/83, Les Rapides Savoyards ym., tuomio 12.7.1984, Kok. 1984, s. 3105, 26 ja 27 kohta).

24 Tunnustamisjärjestelmä voi toimia vain silloin, jos tuojamaan viranomaiset noudattavat myös tuomioita, jotka tehdään tavaroiden alkuperää koskevan jälkitarkastuksen alkuperäisistä tuloksista tehtyjen valitusten johdosta, ja hyväksyvät nämä tuomiot.

25 Assosiaatiosopimuksella nimittäin pyritään takaamaan se, että tavarat, jotka täyttävät edellytykset, joiden täyttyessä niiden voidaan katsoa olevan Unkarin tai yhteisön jonkin jäsenvaltion alkuperätuotteita, tuodaan yhteisöön tai Unkariin siten, että niihin sovelletaan etuusmenettelyä. Tämä edellyttää, että tuojamaan tulliviranomaisten on otettava huomioon tavaroiden alkuperää koskevan, tuomioistuimen tekemän tarkastuksen tulokset, jotta taataan se, että kaikkiin tavaroihin, jotka täyttävät edellytykset, joita niiden alkuperälle on asetettu, ja yksinomaan näihin tavaroihin, sovelletaan etuusmenettelyä.

26 On siis katsottava, että sen takaaminen, että pöytäkirjaa sovelletaan oikein, edellyttää, että velvollisuus vastavuoroisesti tunnustaa päätökset, joita asianomaisten valtioiden viranomaiset tekevät tiettyjen tuotteiden alkuperäasemasta, koskee väistämättä myös tuomioita, joita kunkin valtion tuomioistuimet antavat tulliviranomaisten päätösten laillisuusvalvontaa koskevaa tehtäväänsä harjoittaessaan.

27 Sitä paitsi se, että kieltäydytään, kuten pääasioissa kyseessä olevissa asioissa, ottamasta huomioon tuomioita, joita kansalliset tuomioistuimet antavat harjoittaessaan hallinnollisten päätösten laillisuusvalvontaa koskevaa tehtäväänsä, on ristiriidassa viejällä olevan, tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden kanssa.

28 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo useaan otteeseen todennut, oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimissa on yhteisön oikeuden yleinen periaate, joka on jäsenvaltioille yhteisten valtiosääntöperinteiden taustalla (ks. vastaavasti asia 222/84, Johnston, tuomio 15.5.1986, Kok. 1986, s. 1651, Kok. Ep. VIII, s. 621, 18 kohta). Koska assosiaatiosopimus on erottamaton osa yhteisön oikeusjärjestystä, tässä sopimuksessa määrättyä tullimenettelyä sovellettaessa jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on kunnioitettava oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimissa (ks. vastaavasti asia 12/86, Demirel, tuomio 30.9.1987, s. 3719, Kok. Ep. IX, s. 177, 7 ja 28 kohta).

29 Ensimmäisen kysymyksen ensimmäisessä luetelmakohdassa kuvaillun seikan osalta on huomautettava, että koska Kreikan viranomaisille on virallisesti ilmoitettu sellaisten oikeudenkäyntien vireilläolosta, joiden tuloksena voitaisiin todeta, että Unkarin tulliviranomaisten jälkikäteen suorittamat tarkastukset ovat sääntöjenvastaisia, Kreikan viranomaiset eivät voineet olla tietämättömiä siitä, että kyseessä olevia EUR.1-todistuksia ei ollut lopullisesti peruutettu.

30 On vielä korostettava, että toisen kysymyksen toisessa luetelmakohdassa kuvaillulla seikalla eli sillä, että Kreikan viranomaiset itse eivät olleet pyytäneet tarkastusta, ei ole mitään vaikutusta tuojamaan viranomaisten velvollisuuteen noudattaa kyseisen tarkastuksen lopputulosta.

31 Tältä osin pöytäkirjan 32 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että viejämaan toimivaltaiset viranomaiset voivat suorittaa jälkitarkastuksen omasta aloitteestaan tai tuojamaan viranomaisten pyynnöstä. Tarkastus voidaan myös, kuten pääasioissa kyseessä olevissa asioissa, suorittaa komission yksiköiden pyynnöstä, sillä komission tehtävänä on EY 211 artiklan nojalla huolehtia assosiaatiosopimuksen ja sen pöytäkirjojen asianmukaisesta soveltamisesta (ks. vastaavasti asia C-251/00, Ilumitrónica, tuomio 14.11.2002, Kok. 2002, s. I-10433, 60 kohta).

32 Edellä esitetty huomioon ottaen kahteen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että pöytäkirjan 31 artiklan 2 kohtaa ja 32 artiklaa on tulkittava siten, että tuojamaan tulliviranomaisten velvollisuutena on ottaa huomioon tuomiot, jotka viejämaassa annetaan viejämaan tulliviranomaisten suorittaman tavaratodistusten pätevyyttä koskevan tarkastuksen tuloksista tehtyjen valitusten johdosta, kun tuojamaan tulliviranomaisille on ilmoitettu näiden valitusten vireilläolosta ja näiden tuomioiden sisällöstä, ja näin on riippumatta siitä, onko tavaratodistusten pätevyyttä koskeva tarkastus tehty tuojamaan tulliviranomaisten pyynnöstä vai ei.

Kolmas kysymys

33 Kolmannella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko assosiaatiosopimuksessa määrätyn tullien poistamisen tehokkaan vaikutuksen kanssa ristiriidassa hallinnolliset päätökset, joissa määrätään tulleja, veroja ja veronkorotuksia ja jotka tuojamaan tulliviranomaiset ovat tehneet ennen kuin niille on ilmoitettu jälkitarkastuksessa tehdyistä päätelmistä tehtyjen valitusten lopullisesta tuloksesta.

34 Pääasian kantajan, Unkarin hallituksen ja komission mukaan kahteen ensimmäiseen kysymykseen annetuista vastauksista seuraa, että tuojamaan viranomaisten on otettava huomioon viejämaan viranomaisten käymien menettelyjen tulos ilman, että tuojamaan viranomaiset voisivat poiketa siitä yksipuolisesti. Sovellettavia määräyksiä on näin ollen tulkittava siten, että niiden nojalla tuojamaan viranomaisilla ei ole oikeutta suorittaa hallinnollisia toimia, joilla määrätään lisää tulleja tai veroja, ennen jälkitarkastusta koskevan menettelyn lopullista päättymistä.

35 Koska Kreikan hallitus on vastannut kahteen ensimmäiseen kysymykseen kieltävästi, se ei vastaa kolmanteen kysymykseen.

36 Jotta kansalliselle tuomioistuimelle voitaisiin antaa hyödyllinen vastaus, on palautettava mieliin tämän tuomion 21–24 kohdassa esitetyt lähtökohdat. Näiden lähtökohtien mukaan toimivalta määrittää Unkarista peräisin olevien tuotteiden alkuperä on lähtökohtaisesti annettu kyseisen valtion tulliviranomaisille, joiden lainmukaisesti tekemät arvioinnit sitovat tuojamaan tulliviranomaisia (ks. vastaavasti em. asia Les Rapides Savoyards ym., tuomion 26 ja 27 kohta).

37 Ensimmäinen näistä lähtökohdista tehtävä johtopäätös on se, että EUR.1-tavaratodistusten, jotka osoittavat Unkarissa valmistettujen tuotteiden olevan alkuperältään unkarilaisia, myöntäminen kuuluu viejämaan tulliviranomaisille. Tuojamaan viranomaisten on samalla hyväksyttävä näiden todistusten pätevyys.

38 Ainoastaan pöytäkirjan 32 artiklan 6 kohdassa määrätyillä edellytyksillä eli silloin, jos epäilyyn aihetta antaneessa tapauksessa vastausta ei ole saatu kymmenen kuukauden kuluessa tarkastuspyynnön päivämäärästä tai saadussa vastauksessa ei ole riittävästi tietoja, jälkitarkastusta pyytäneet tulliviranomaiset voivat evätä etuusmenettelyn. Näiden edellytysten lisäksi pöytäkirjassa ei määrätä sopimusvaltion mahdollisuudesta peruuttaa yksipuolisesti toisen sopimusvaltion tulliviranomaisten antamat todistukset.

39 Tästä seuraa, että viejämaan viranomaisten sääntöjenmukaisesti antamat todistukset ovat päteviä ja niillä on pöytäkirjassa määrätyt vaikutukset niin kauan kuin kyseisen maan toimivaltaiset hallintoviranomaiset tai tuomiovaltaa käyttävät viranomaiset eivät ole peruuttaneet tai kumonneet niitä.

40 Kansallisen tuomioistuimen toimittamista tiedoista ei ilmene, että Unkarin viranomaiset olisivat pääasioissa kyseessä olevissa asioissa ryhtyneet tällaiseen peruuttamiseen, jonka johdosta Kreikan viranomaiset olisivat voineet keskeyttää etuusmenettelyn soveltamisen asianomaisiin tuotteisiin.

41 Unkarin tulliviranomaiset ovat nimittäin lähettäneet 3.11.1998 Kreikan viranomaisille kirjeen, jossa ne kertoivat vireillä olevista oikeusriidoista, jotka koskivat pääasioissa kyseessä oleviin asioihin johtaneita todistuksia, ja ilmoittivat erityisesti, että ainoastaan ne EUR.1-todistukset, jotka koskivat ajoneuvoja, joiden ulkomaisen

alkuperän valmistaja on nimenomaisesti myöntänyt, oli peruutettu. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on kuitenkin arvioida, oliko Kreikan viranomaisilla riittävästi tietoja, jotta ne saattoivat katsoa, että kyseessä olevia EUR.1-todistuksia ei ollut peruutettu ja että ne näin ollen olivat edelleen voimassa.

42 Lisäksi on todettava, että yhteisön taloudellisten etujen tehokas suoja taataan pöytäkirjan 32 artiklan 4 kohdassa, jonka nojalla tuojamaan tulliviranomaiset voivat toteuttaa tarpeellisiksi katsottuja varmuustoimenpiteitä siinä tapauksessa, että tuotteet luovutetaan tuojalle, jos kyseiset viranomaiset päättävät lykätä etuuskohtelun myöntämistä kyseisille tuotteille siihen asti, kun tarkastuksen tulokset on saatu.

43 Edellä esitettyjen huomioiden perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että assosiaatiosopimuksessa määrätyn tullien poistamisen tehokkaan vaikutuksen kanssa ristiriidassa ovat hallinnolliset päätökset, joissa määrätään tulleja, veroja ja veronkorotuksia ja jotka tuojamaan tulliviranomaiset tekevät ennen kuin niille on ilmoitettu jälkitarkastuksessa tehdyistä päätelmistä tehtyjen valitusten lopullisesta tuloksesta ja kun viejämaan viranomaisten, jotka alun perin antoivat EUR.1-todistukset, päätöksiä ei ole peruutettu tai kumottu.

Neljäs kysymys

44 Neljännellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, voiko kolmeen ensimmäiseen kysymykseen annettavaan vastaukseen vaikuttaa se, etteivät Kreikan eivätkä Unkarin tulliviranomaiset ole pyytäneet pöytäkirjan 33 artiklassa tarkoitetun assosiointikomitean koollekutsumista.

45 Huomautuksissaan pääasioiden kantaja ilmoittaa, että mahdollisuus aloittaa pöytäkirjassa määrätty riitaisuuksien ratkaisemista koskeva menettely edellyttää sitä, että on "aihetta" epäilyyn ja että riitaa ei voida ratkaista "sopimalla" viejämaan toimivaltaisten tulliviranomaisten kanssa. Kantaja epäilee sitä, voisiko enää olla minkäänlaista harkintavaltaa katsoa, että vastaväitteeseen on "aihetta", kun kysymys on ratkaistu viejämaan toimivaltaisten tuomioistuimien lainvoimaisilla tuomioilla, joihin ei voida hakea muutosta.

46 Kreikan hallitus puolestaan katsoo, että Kreikan ja Unkarin toimivaltaisilla tulliviranomaisilla ei ole ollut arviointia koskevaa minkäänlaista erimielisyyttä, joka olisi voitu saattaa assosiointikomitean käsiteltäväksi.

47 Komission mukaan se seikka, etteivät tuojavaltion eivätkä viejävaltion viranomaiset ole aloittaneet pöytäkirjan 33 artiklassa määrättyä menettelyä erimielisyyksiensä ratkaisemiseksi, ei vaikuta mitenkään kolmeen ensimmäiseen kysymykseen annettuun vastaukseen, sillä assosiointikomitean koollekutsuminen on vain yksi toimivaltaisille tulliviranomaisille annettu mahdollisuus.

48 Unkarin hallitus väittää, että vaikka assosiointikomitean käsiteltäväksi ei ole saatettu unkarilaisen tuomioistuimen tuomiota ja kyseisen tuomion johdosta aloitetussa uudessa menettelyssä tehtyjen päätösten täytäntöönpanoa koskevaa kysymystä, kyseisen komitean valta ratkaista riitaisuuksia ei voi rajoittaa pääasioissa kyseessä olevan henkilön perusoikeuksia, eikä varsinkaan oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimissa.

49 Tältä osin on korostettava aluksi, että pöytäkirja perustuu hallinnollisen yhteistyön järjestelmään, joka perustuu samanaikaisesti sekä tehtävienjakoon että keskinäiseen luottamukseen kyseessä olevien jäsenvaltioiden välillä. Jollei muuta johdu pöytä-

kirjan 32 artiklan 6 kohdassa tarkoitetusta tapauksesta, tuojamaan tulliviranomaiset eivät voi tässä järjestelmässä yksipuolisesti todeta viejämaan tulliviranomaisten sääntöjenmukaisesti antamaa EUR.1-todistusta pätemättömäksi. Samoin silloin, kun kyse on jälkitarkastuksesta, tällaisen tarkastuksen tulokset sitovat näitä viranomaisia.

50 Sitä paitsi pöytäkirjan 33 artiklan mukaan silloin, jos tuojamaan ja viejämaan tulliviranomaisten kesken on erimielisyyttä tällaisen tarkastuksen yhteydessä, tuojamaan tulliviranomaisten on pyrittävä sovintoratkaisuun viimeksi mainittujen kanssa. Mikäli riitaisuutta on mahdotonta ratkaista sopimalla, tuojamaan tulliviranomaisten on saatettava erimielisyys assosiointikomitean käsiteltäväksi.

51 Näillä määräyksillä pyritään vahvistamaan sopimusvaltioiden välisiä yhteistyömekanismeja ja siten varmistamaan se, että kunkin valtion omia tuotteiden alkuperäaseman tarkastusta koskevia toimivaltuuksia kunnioitetaan asianmukaisesti.

52 Tämän johdosta sitä, ettei riitaisuutta ole saatettu assosiointikomitean käsiteltäväksi, ei voida käyttää perusteena poiketa järjestelmästä, joka koskee yhteistyötä ja assosiaatiosopimuksesta seuraavien toimivaltuuksien kunnioittamista.

53 Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyistä huomautuksista ilmenee, että Kreikan viranomaiset eivät ole riitauttaneet tarkastusmenettelyn tuloksia Unkarin viranomaisissa tai assosiointikomitean kokouksessa, joten ei ollut olemassa mitään riitaisuutta, jonka johdosta olisi ollut syytä kääntyä kyseisen komitean puoleen.

54 Neljänteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että kolmeen ensimmäiseen kysymykseen annettuun vastaukseen ei voi vaikuttaa se seikka, etteivät Kreikan eivätkä Unkarin tulliviranomaiset ole pyytäneet pöytäkirjan 33 artiklassa tarkoitetun assosiointikomitean koollekutsumista.

Viides kysymys

55 Viides kysymys on esitetty vain siltä varalta, että kahteen ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi. Koska näihin on vastattu myöntävästi, viidettä kysymystä ei ole tarpeen tutkia.

Oikeudenkäyntikulut

56 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Yhdeltä puolen Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä toiselta puolen Unkarin tasavallan välisestä assosioinnista tehdyn Eurooppa-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 4, sellaisena kuin kyseinen pöytäkirja on muutettuna Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Unkarin tasavallan välisen assosiointineuvoston 28.12.1996 tekemällä päätöksellä N:o 3/96, olevia 31 artiklan 2 kohtaa ja 32 artiklaa on tulkittava siten, että tuojamaan tulliviranomaisten velvollisuutena on ottaa huomioon tuomiot, jotka viejämaassa annetaan viejämaan tulliviranomaisten suorittaman**

tavaratodistusten pätevyyttä koskevan tarkastuksen tuloksista tehtyjen valitusten johdosta, kun tuojamaan tulliviranomaisille on ilmoitettu näiden valitusten vireilläolosta ja näiden tuomioiden sisällöstä, ja näin on riippumatta siitä, onko tavaratodistusten pätevyyttä koskeva tarkastus tehty tuojamaan tulliviranomaisten pyynnöstä vai ei.

2) **Yhdeltä puolen Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä toiselta puolen Unkarin tasavallan välisestä assosioinnista tehdyssä Eurooppa-sopimuksessa, joka on hyväksytty 13.12.1993 tehdyllä neuvoston ja komission päätöksellä, määrätyn tullien poistamisen tehokkaan vaikutuksen kanssa ristiriidassa ovat hallinnolliset päätökset, joissa määrätään tulleja, veroja ja veronkorotuksia ja jotka tuojamaan tulliviranomaiset tekevät ennen kuin niille on ilmoitettu jälkitarkastuksessa tehdyistä päätelmistä tehtyjen valitusten lopullisesta tuloksesta ja kun viejämaan viranomaisten, jotka alun perin antoivat EUR.1-todistukset, päätöksiä ei ole peruutettu tai kumottu.**

3) **Kolmeen ensimmäiseen kysymykseen annettavaan vastaukseen ei voi vaikuttaa se seikka, etteivät Kreikan eivätkä Unkarin tulliviranomaiset ole pyytäneet pöytäkirjassa N:o 4, sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä N:o 3/96, olevassa 33 artiklassa tarkoitetun assosiointikomitean koollekutsumista.**

Allekirjoitukset